

ISSN (Online): 2783-4255

Research Paper

The Relationship between Moral Behavior and Identity: Mediating Role of Psychological and Situational Benefit

Arezou Delfan Beiranvand^{1*}, Ahmad Bayat²

1- Ph.D. Candidate in educational psychology, Faculty of Economics and Social Sciences, Bu-Ali Sina University, Hamadan, Iran

2- Ph.D. Candidate in educational psychology, Faculty of Economics and Social Sciences, Bu-Ali Sina University, Hamadan, Iran

Received: 1400/11/30

Accepted: 1401/03/24

PP: 35-47

DOI:

Keywords: Moral Behavior, Moral Identity, Psychological Benefit, Situational Benefit

Abstract

Introduction: The purpose of this study was to explain the relationship between moral behavior and identity of high school students by the mediating role of psychological and situational benefit.

Research Methodology: The research method was descriptive-correlational. The sample size included 907 (393 girls and 514 boys) high school students in the city of Hamedan who were selected by multi-stage cluster random sampling, and answered the Moral Behavior (Delfan Biranvand and Rashid, 1400), Moral Identity (Aquino and Reed, 2002), and the Benefit (Delfan Biranvand and Rashid, 1400) questionnaires. Data were analyzed by structural equation modeling using Lisrel-8.8.

Findings: The results showed that psychological and situational benefit play a significant mediating role in the relationship between moral behavior and identity.

Conclusion: Based on the results of the present study, it can be said that psychological and situational benefit can be explained as good factors for explaining the reason for the individuals' moral behaviors. Because evaluating how beneficial moral behaviors, such as honesty, can motivate individual to show the right behaviors.

رابطه بین رفتار و هویت اخلاقی: نقش میانجی سود روان شناختی و موقعیتی

آرزو دلفان بیرانوند^{1*}، احمد بیات²

1- دانشجوی دکتری روان شناسی تربیتی، دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

2- دانشجوی دکتری روان شناسی تربیتی، دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

چکیده

مقدمه و هدف: این پژوهش با هدف تبیین رابطه بین رفتار و هویت اخلاقی دانش آموزان دبیرستانی دوره متوسطه دوم با توجه به نقش میانجی سود روان شناختی و موقعیتی انجام شد.

روش شناسی پژوهش: روش این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. اندازه نمونه شامل تعداد 907 نفر (393 دختر و 514 پسر) دانش آموز دبیرستانی دوره متوسطه دوم در شهر همدان بودند که به شیوه نمونه گیری تصادفی خوشه ای چندمرحله ای انتخاب شدند و مقیاس های رفتار اخلاقی (دلفان بیرانوند و رشید، 1400)، هویت اخلاقی (آکینیو و رید، 2002)، و مقیاس سود (دلفان بیرانوند و رشید، 1400) را تکمیل کردند. داده ها با روش مدل سازی معادلات ساختاری تحلیل شدند.

یافته ها: نتایج تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که سود روان شناختی و موقعیتی در ارتباط بین ابعاد رفتار اخلاقی و ابعاد هویت اخلاقی نقش واسطه ای معناداری دارند.

بحث و نتیجه گیری: برپایه نتایج این پژوهش می توان گفت که سود روان شناختی و موقعیتی می توانند به عنوان عوامل انجام رفتارهای اخلاقی از سوی افراد شناخته شوند. زیرا ارزیابی این که انجام رفتارهای اخلاقی مانند راست گویی، چقدر برای افراد سودآور است خود می تواند آنان را به انجام رفتارهای درست ترغیب کند.

تاریخ دریافت: 1400/11/30

تاریخ پذیرش: 1401/03/24

شماره صفحات: 35-47

DOI:

واژه های کلیدی: رفتار اخلاقی، هویت

اخلاقی، سود روان شناختی، سود موقعیتی.

* نویسنده مسئول: آرزو دلفان بیرانوند

نشانی: دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا.

تلفن: 09184023489

پست الکترونیکی: arezou.delfan14@gmail.com

مقدمه

چه عواملی باعث می‌شوند تا افراد به طور اخلاقی رفتار کنند؟ آیا نیرویی فراتر از عقلانیت و قضاوت وجود دارد که ترغیب‌کننده افراد به انجام رفتارهای اخلاقی باشند؟ چرا افراد با وجود داشتن دانش بسیار به طور اخلاقی رفتار نمی‌کنند؟ (هاینریکس، اوزر، و لاوت، 2013). در راستای پاسخ به این پرسش‌ها، برخی پژوهش‌ها بر وجود یک استدلال اخلاقی قوی تأکید کرده‌اند، مبنی بر این‌که اگر استدلال اخلاقی رشد یابد افراد تمایل بیش‌تری دارند تا از خود رفتار اخلاقی نشان دهند. کلبِرگ (2014) Cheng, بر این باور است که استدلال اخلاقی عامل مهمی است که بین قضاوت اخلاقی و تصمیم برای انجام عمل اخلاقی وحدت ایجاد کرده و نقش اصلی را ایفا می‌کند. این درحالی است که پیوند بین شناخت و رفتار اخلاقی مدت‌هاست که مفهوم‌پردازی و بررسی شده و ارتباط متوسطی نیز بین این دو یافت شده است (Treviño et al, 1990)، صاحب‌نظرانی چون بلاسی (Blasi, 1980) به این نتیجه رسیده‌اند که رابطه بین قضاوت اخلاقی و عمل اخلاقی تا حدی ضعیف است و کلی و دامون (Colby & Damon, 1992) نیز نشان داده‌اند که افرادی که از نظر اخلاقی در سطح بالایی قرار دارند، ظرفیت استدلال اخلاقی چندان پیشرفته‌ای ندارند. وبر و گیلسپی (1998) Weber & Gillespie, رابطه بین باورهای اخلاقی، هدف‌مندی و رفتارها را مورد بررسی قرار داده‌اند و تفاوت‌های قابل توجهی بین باورها یا اهداف و رفتارهای واقعی یافته‌اند. اینرسون¹ (Shabani, 2012) نیز بر این باور است که رابطه استدلال اخلاقی کودکان با رفتار اخلاقی آن‌ها ضعیف است. برخی دیگر از پژوهش‌ها، برای حل مسأله شکاف قضاوت اخلاقی و عمل یا رفتار اخلاقی (همین مسأله که رابطه استدلال اخلاقی با رفتار اخلاقی ضعیف است و داشتن استدلال اخلاقی قوی نمی‌تواند انجام رفتارهای اخلاقی در افراد را پیش‌بینی کند) عامل هویت اخلاقی را مطرح کردند.

هویت اخلاقی نیز نقش تعیین‌کننده‌ای در بروز رفتار اخلاقی دارد و به اهمیت اخلاقی بودن برای هویت شخص مربوط می‌شود (Hardy, Bean & Olsen, 2014) و در تحول و رفتار اخلاقی به عنوان یک منبع انگیزش اخلاقی مطرح است؛ یعنی قضاوت اخلاقی را با عمل اخلاقی پیوند می‌دهد (2014) Hardy et al, همچنین هویت اخلاقی به عنوان یک عامل انگیزشی مهم در انجام رفتار اخلاقی محسوب می‌شود (2017) Jia & Krettenauer, و امکان درونی‌سازی ارزش‌های اخلاقی را فراهم می‌آورد (Krettenauer et al, 2016) و با سطح بالاتری از عملکرد اخلاقی همراه است (2018)

(Pohling et al, 2014) و عامل اصلی در عملکرد اخلاقی نوجوانان است (Kingsford et al, 2014). هدف از رشد آن، یکپارچه ساختن خود و اخلاق (یکپارچه ساختن ارزش‌ها با نظام‌های انگیزشی و هیجانی) است. این یکپارچگی موجب می‌شود تا فرد به نحوی باثبات، مطابق با نظام‌های انگیزشی و هیجانی و مبتنی بر اخلاقیات عمل کند (Lapsley, 2015). برخی بیان می‌کنند که اگر استدلال اخلاقی با هویت اخلاقی همراه گردد، احتمال انجام رفتار اخلاقی افزایش می‌یابد. چرا که هویت اخلاقی به عنوان یک عامل انگیزشی مهم در انجام رفتار اخلاقی محسوب می‌شود (Jia & Krettenauer, 2017) و عامل پیش‌بینی سلامت روان و رفاه روان‌شناختی است (Hardy, 2013) و به طور مثبت با رفتارهای اجتماعی و به طور منفی با رفتارهای ضد اجتماعی ارتباط دارد (Hardy, Bean & Olsen, 2014). همچنین هویت اخلاقی موجب مشارکت افراد در رفتارهای اخلاقی و اجتماعی شده و مانع از رفتارهای ضد اجتماعی می‌شود (Hertz & Krettenauer, 2016).

گرچه این یافته‌ها اهمیت نقش هویت اخلاقی را در پیش‌بینی رفتار اخلاقی نشان می‌دهند، اما مطالعات پژوهشگران دیگر نتایج ضدونقیض را نشان می‌دهند. برای نمونه، هرتز و کرتناوئر (Bazerman & Gino, 2012) بیان می‌کنند که با وجود ارتباط بین هویت اخلاقی با رفتار اخلاقی، هویت اخلاقی به عنوان پیش‌بینی‌کننده عمل اخلاقی بهتر از سایر ساختارهای روان‌شناختی نیست. بازرمن و جینو (2012) Bazerman & Gino, نیز بیان می‌کنند که حتی افرادی که به اخلاقی بودن اهمیت می‌دهند یا دارای هویت اخلاقی مطلوبی هستند نیز می‌توانند کارهای بدی انجام دهند و اغلب این کار را می‌کنند. مسأله نگران‌کننده این است که اعمال اخلاقی توسط افرادی که اخلاق را مهم و باارزش می‌دانند (افراد با هویت اخلاقی بالا) تأیید می‌شوند اما وقتی فرصت تقلب کردن پیدا می‌کنند، رفتار غیراخلاقی نشان می‌دهند (Gino, 2015).

در پاسخ به این پرسش که چرا افراد با هویت اخلاقی در انجام رفتارهای اخلاقی شکست می‌خورند، شاید بتوان مشکل را در میزان منفعت و سودی دانست که انجام رفتارهای اخلاقی به دنبال دارد. برای نمونه می‌توان به نوجوانان و جوانانی اشاره کرد که با وجود داشتن هویت اخلاقی در زمان اجرایی کردن رفتارهای اخلاقی در عمل با مشکل مواجه هستند و از انجام رفتارهای اخلاقی در موقعیت‌های گوناگون خودداری می‌کنند. برای نمونه یکی از نوجوانان دبیرستانی در پژوهشی کیفی دلفان بیرانوند و همکاران (Delfan Beiranvand et al, 2022) بیان کرده است که «هنگامی که من درباره‌ی مسأله‌ای راستش را

از کنش‌ها و واکنش‌های اخلاقی پذیرفته شده هستند تا مطلوب‌ترین روابط ممکن را برای افراد و جامعه فراهم کنند (Piran & Nastizaie, 2015) و این سازه با بهزیستی و رفاه نوع بشر در ارتباط است (George, 2007) که بخش جدایی‌ناپذیر قوانین و سیاست‌های اجتماعی ما به شمار می‌رود (Lane, 2019). در سوی دیگر، از آن‌جا که در سازمان آموزش و پرورش به عنوان یکی از سازنده‌ترین سازمان‌ها که توسعه آموزشی، فرهنگی، اقتصادی، و اجتماعی جامعه را دربر می‌گیرد (Nourbakhsh & Alizadeh, 2012)، محیط مدرسه به عنوان مهم‌ترین واحد، کانون توجه بوده است (Hosseini, 2006) و در میان دوره‌های تحصیلی، دوره متوسطه دوم از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، توجه به آموزش اخلاق و ترویج رفتارهای اخلاقی و شناسایی عواملی که بهتر بتواند رفتار اخلاقی را از سوی آنان پیش‌بینی کند، اهمیت ویژه‌ای دارد. زیرا این دوره همراه با تحولات ویژه نوجوانی است و تحول اخلاقی و ارزشی در نوجوانی بیش از هر دوره دیگری است (Yaghoubi & Abdollahi-Moghadam, 2016). پس نوجوانی یکی از دوره‌های حساس و مهم رشد می‌باشد و بحث اخلاق، ارزش‌های اخلاقی و چگونگی شکل‌گیری آن در نوجوانان از مباحث اساسی روان‌شناسی هستند (Ghiasizadeh, 2012). از این رو، لازم است که به دنبال شناسایی عواملی باشیم که براساس آن بتوانیم رفتار اخلاقی را تبیین نماییم. بنابراین این پژوهش به دنبال پاسخ به این پرسش است که آیا مدل پیش‌بینی رفتار اخلاقی براساس هویت اخلاقی با توجه به نقش میانجی سود روان‌شناختی و موقعیتی برآزش مطلوب را دارد یا خیر؟

فرضیه‌های این پژوهش به این شرح هستند:

مدل پیش‌بینی رفتار اخلاقی براساس هویت اخلاقی با توجه به نقش میانجی سود روان‌شناختی و موقعیتی برآزش دارد.

هویت اخلاقی بر رفتار اخلاقی دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم شهر همدان اثر مستقیم دارد.

هویت اخلاقی از راه سود روان‌شناختی و سود موقعیتی بر رفتار

اخلاقی دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم شهر همدان اثر غیرمستقیم دارد.

پیشینه‌ی پژوهش

هرتز و کرتناوئر (Hertz & Krettenauer, 2016) در پژوهشی با عنوان «آیا هویت اخلاقی به طور مؤثری رفتار اخلاقی را پیش‌بینی می‌کند؟ یک پژوهش فراتحلیل» نشان دادند که هویت اخلاقی با رفتار اخلاقی ارتباط معناداری دارد. نتایج فراتحلیل آن‌ها نشان می‌دهد که هویت اخلاقی آماده شدن افراد

می‌گویم از سوی خانواده‌ام سرزنش می‌شوم و آن‌ها به من خیلی گیر می‌دهند و دچار استرس می‌شوم و می‌ترسم که شر به پا بشه و همین هم باعث شده که خیلی به خانواده دروغ بگم تا سرزنش نشوم و شر به پا نشود و بهم گیر ندهند (جنسیت: پسر، سن: 18 سال، تحصیلات: پایه‌ی دوازدهم، رشته تحصیلی: علوم تجربی، قومیت: کرد، استان محل سکونت: کرمانشاه، وضعیت تأهل: مجرد). این‌گونه افراد دارای هویت اخلاقی هستند اما چون انجام رفتارهای اخلاقی مانند راست‌گویی برای‌شان سودآور نیست، انجام رفتار مورد نظر از سوی‌شان بازدارنده می‌شود که در ادامه به سازه سود پرداخته می‌شود.

سازه سود به میزان سودمندی و فایده‌ای که انجام رفتارهای اخلاقی برای افراد در موقعیت‌های گوناگون به دنبال دارد، اشاره می‌کند. سازه سود شامل دو عامل سود روان‌شناختی و سود موقعیتی است؛ سود روان‌شناختی یعنی میزان لذت و احساس خرسندی درونی که افراد در زمان انجام رفتارهای اخلاقی تجربه می‌کنند همانند احساس خوشحالی و رضایت درونی. سود موقعیتی به میزان سودمندی، مزیت و امتیازی که انجام یک رفتار اخلاقی از نظر جایگاه و موقعیت اجتماعی برای افراد در پی دارد، گفته می‌شود. مانند کسب جایگاه اجتماعی، شغل مناسب، دوستان فراوان، ثروت، قدرت، و شهرت (Delfan Beiranvand et al, 2022). تحلیل سود/زیان (CBA) نقش مهمی در زمینه قضاوت اخلاقی دارد. براساس تحلیل سود/زیان می‌توان مازاد کل مزایا را نسبت به هزینه‌ها تخمین زد و بدین ترتیب گزینه‌های موجود را پیش از تصمیم‌گیری، درجه‌بندی کرد و سپس اقدام به انجام رفتار موردنظر کرد (Lowry & Peterson, 2012). تحلیل نظام‌مند سود/زیان یک راهبرد تصمیم‌گیری کارآمد است که می‌تواند در زمینه قضاوت اخلاقی به کار رود (Bennis et al, 2012).

با توجه به اهمیت اخلاق و رفتارهای اخلاقی به عنوان تعیین‌کننده ماهیت رابطه بین فرد و جامعه (Myry & Helkama, 2002) و این‌که هر جامعه‌ای که بتواند اصول و ارزش‌های اخلاقی را در میان افراد خود گسترش دهد، پیش‌شرط حرکت در مسیر تعالی را اجرا کرده است (Lari-Dasht, 2014). شناسایی عواملی که بتواند تبیین‌کننده رفتار اخلاقی باشند، ضرورت دارد. در این راستا، از نظر بسیاری از صاحب‌نظران اخلاق به معنای تشخیص درست از نادرست (Eysenck, 2004) و رفتار اخلاقی یعنی رفتارهایی که با هنجارهای پذیرفته شده عمومی سازگار باشند (Reynolds & Ceranic, 2007). از سوی دیگر، رفتارهای اخلاقی مجموعه‌ای از گزاره‌های اخلاقی، بایدها و نبایدها و مجموعه‌ای

2 - Cost-Benefit Analysis

سه متغیر نامبرده توانستند 37/2 درصد از واریانس فراساخت اخلاقی را پیش‌بینی کنند، سهم رفتار اخلاقی بیش از دو متغیر دیگر بود. رینولدز و سرنیک (Reynolds & Ceranic, 2007) در پژوهش خود «تأثیرات قضاوت اخلاقی و هویت اخلاقی بر رفتار اخلاقی: بررسی تجربی فرد اخلاقی» نشان دادند که هویت اخلاقی و قضاوت‌های اخلاقی هر دو به طور مستقل بر رفتار اخلاقی تأثیر می‌گذارند. رابینز و جاج (2012) (Robbins & Judge, 2012) در پژوهش خود نشان دادند که پیشرفت اخلاق و ارزش‌های فردی مثبت و منفی افراد با رفتار اخلاقی یا غیراخلاقی آنان رابطه دارد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش در چارچوب روش‌های توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری همه دانش‌آموزان دبیرستانی دوره متوسطه دوم شهر همدان در سال تحصیلی 1401-1400 بود. تعداد 907 نفر (393 دختر و 514 پسر) به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. برای اجرای این پژوهش، پیش از این‌که پرسشنامه‌ها در اختیار دانش‌آموزان قرار بگیرد، ابتدا اطلاعات لازم در مورد شیوه و روند پژوهش، نحوه پاسخ‌دهی و طول مدت زمان مورد نیاز برای اجرا به دانش‌آموزان داده می‌شد. در صورت تمایل، دانش‌آموزان می‌توانستند در پژوهش شرکت کنند. سپس مقیاس‌ها برای تکمیل شدن در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گرفت. داده‌ها با روش مدل معادلات ساختاری با کمک نرم‌افزار SPSS-25 و نیز نرم‌افزار Lisrel-8.8 تجزیه و تحلیل شدند. ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش به شرح زیر هستند:

مقیاس هویت اخلاقی. این مقیاس توسط آکینو و رید (Aquino & Reed, 2002) تهیه شده که شامل دو زیرمقیاس نمادسازی (5 گویه) و درونی‌سازی (5 گویه) است. آزمودنی میزان موافقت خود با هر گویه را بر روی یک مقیاس لیکرت 5 درجه‌ای از کاملاً موافقم (نمره 5) تا کاملاً مخالفم (نمره 1) مشخص می‌کند. گویه‌های 1، 2، 4، 7، و 10 مربوط به بُعد درونی‌سازی و گویه‌های 3، 5، 6، 8، و 9 مربوط به بُعد نمادسازی هستند که در این بین گویه‌های 4 و 7 به صورت معکوس و سایر گویه‌ها به طور مستقیم نمره‌گذاری می‌شوند. در این مقیاس حد پایین نمره 10، حد متوسط نمرات 40 و حد بالا نمرات 70 می‌باشد. پایایی و روایی این مقیاس 10 گویه‌ای توسط سازندگان آن تأیید شده است. همچنین همسانی درونی از راه آلفای کرونباخ این دو بعد درونی‌سازی و نمادسازی به ترتیب 0/77 و 0/76 می‌باشد. در ایران نیز عظیم‌پور، نیسی، شهنی‌بیلاق، ارشدی و بشلیده (Azimpour et al, 2014)

را برای به کارگیری رفتارهای اجتماعی و اخلاقی و همچنین خودداری از رفتارهای ضداجتماعی را تقویت می‌کند. با این حال، هویت اخلاقی به عنوان پیش‌بینی‌کننده عمل اخلاقی بهتر از سایر ساختارهای روان‌شناختی نیست. کرتناوئر (Krettenauer, 2020) در پژوهش خود با عنوان «هویت اخلاقی به عنوان هدف عمل (رفتار) اخلاقی: دیدگاه نظری خودتعیین‌گری» نشان داد که ارتباط دقیق بین هویت اخلاقی و عمل اخلاقی به نوع انگیزه هویت اخلاقی مربوط بستگی دارد. از این رو، رشد هویت اخلاقی عاملی در شکل‌گیری انگیزه افراد برای عمل کردن به صورت اخلاقی است. جوکار و حق‌نگهدار (Jokar & Hagh-2016) در پژوهشی در زمینه «رابطه هویت اخلاقی با بی‌صدقاتی تحصیلی: بررسی نقش تعدیلی جنسیت» نشان دادند که هویت اخلاقی پیش‌بینی‌کننده منفی ابعاد بی‌صدقاتی تحصیلی (نوعی رفتار غیراخلاقی) می‌باشد. یعقوبی و عبدالهی‌مقدم (Yaghoubi & Abdollahi-Moghadam, 2016) در پژوهش خود «رابطه استدلال اخلاقی و رفتار اخلاقی با میانجی‌گری نظریه شناخت اجتماعی در نوجوانان» نشان دادند که رابطه بین استدلال اخلاقی و رفتار اخلاقی در نوجوانان معنادار نیست اما با ورود متغیر میانجی شناخت اجتماعی رابطه بین استدلال اخلاقی و رفتار اخلاقی معنادار می‌شود. محقق، فرهادی، رشید، و دلفان بیرانوند (Mohagheghi et al, 2021) دریافتند که خودفراروی نقش واسطه‌ای معناداری در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی (صدقت- فروتنی، وظیفه‌شناسی و تجربه‌گرایی) و هوش اخلاقی با رفتار اخلاقی داشته است. همچنین دلفان بیرانوند، رشید، یعقوبی، و نوقابی (Delfan et al, 2022) در پژوهشی با عنوان «عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده رفتارهای اخلاقی و غیراخلاقی براساس نظریه‌های ضمنی مردم ایران: نقش سود و زیان‌ها» نشان دادند که عامل سودها (سود روان‌شناختی و سود موقعیتی) و عامل زیان‌ها (زیان روان‌شناختی و زیان موقعیتی) نقش مهمی در تسهیل و یا بازدارنده انجام هر یک از رفتارهای اخلاقی و غیراخلاقی دارند. عامل سود (روان‌شناختی- موقعیتی) و زیان (روان‌شناختی- موقعیتی) نقش مهمی در احتمال شکل‌گیری و بروز رفتارهای اخلاقی و غیراخلاقی و بازدارنده یا پیش‌گیری از آن‌ها در موقعیت‌های گوناگون کاری، تحصیلی، اجتماعی و زندگی افراد دارند. عاشوری (Ashuri, 2015) در پژوهشی با عنوان «ارتباط استدلال اخلاقی، رفتار اخلاقی، و سلامتی پرستاران با فراساخت اخلاقی آنان» نشان دادند که بین استدلال اخلاقی، رفتار اخلاقی و سلامت با فراساخت اخلاقی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. همچنین استدلال اخلاقی با رفتار اخلاقی و سلامت و رفتار اخلاقی با سلامت رابطه مثبت و معنادار داشت.

شده است (Delfan Biranvand & Rashid, 2022). در پژوهش حاضر ضریب همسانی درونی با استفاده از آلفای کرونباخ برای کل مقیاس 0/95 و برای خرده‌مقیاس‌های سود روان‌شناختی و سود موقعیتی به ترتیب 0/92 و 0/93 به دست آمد.

یافته‌ها

در این پژوهش 907 دانش‌آموز (393 دختر و 514 پسر) شرکت کردند. میانگین سن پسران 16/34 و انحراف معیار آن 1 ± 28 و این شاخص‌ها در دانش‌آموزان دختر به ترتیب 16/11 و 1 ± 12 بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش همبستگی پیرسون و مدل معادلات ساختاری استفاده شد. قبل از اجرای تحلیل، پیش‌فرض‌های مدل معادلات ساختاری شامل نرمال بودن توزیع نمرات، استقلال خطاها، و همخطی چندگانه بررسی شد. برای پیش‌فرض نرمال بودن از کجی و کشیدگی توزیع نمرات استفاده شد و نتایج آن نشان داد که توزیع نمرات در همه متغیرها نرمال است (دامنه توزیع بین 2+ و 2-). برای بررسی استقلال خطاها از آزمون دوربین-واتسون استفاده شد که نتایج حاکی از عدم همبستگی بین خطاها بود ($D.W = 1/99$). دامنه قابل قبول = بین 1/5 تا 2/5. برای بررسی همخطی چندگانه بین متغیرهای پیش‌بین از عامل تورم واریانس (VIF) و تحمل (Tolerance) استفاده شد که نتایج نشان داد عدم همخطی بین متغیرها برقرار است (دامنه‌ی VIF کمتر از 5 و تحمل بالاتر از 0/1 به دست آمد). در ادامه رابطه خطی بین متغیرهای پژوهش با روش همبستگی پیرسون مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این تحلیل همراه با میانگین و انحراف معیار متغیرها در جدول 1 (گزارش شده است).

پایایی و روایی مطلوبی را برای این مقیاس گزارش کرده‌اند. در پژوهش حاضر، ضریب پایایی با روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس 0/74 و برای زیرمقیاس‌های درونی‌سازی و نمادسازی به ترتیب 0/79 و 0/72 به دست آمده است.

مقیاس رفتار اخلاقی. این مقیاس توسط دلفان بیرانوند و رشید (Delfan Biranvand & Rashid, 2022) براساس طیف لیکرت 5 درجه‌ای «هیچ وقت = 1، به ندرت = 2، گاهی وقت‌ها = 3، بیشتر وقت‌ها = 4، و همیشه = 5» ساخته شده که شامل دو زیرمقیاس رفتارهای ایجابی (26 گویه) و رفتارهای سلبی (9 گویه) است. انجام رفتارهای ایجابی برای خود فرد و دیگران سودمند و باارزش است. انجام ندادن رفتارهای سلبی برای فرد و دیگران سودمند و باارزش است. پایایی و روایی این مقیاس 35 گویه‌ای نیز مطلوب گزارش شده است. پایایی خرده‌مقیاس‌های این آزمون با استفاده از آلفای کرونباخ برای رفتارهای ایجابی 0/92، رفتارهای سلبی 0/92، و برای کل مقیاس 0/86 به دست آمده است. در این مقیاس، هرچه نمرات افراد در رفتارهای ایجابی بیش‌تر و در رفتارهای سلبی کم‌تر باشد، نشانگر آن است که افراد دارای رفتارهای اخلاقی هستند. ساخت این مقیاس جنبه عمومی دارد و مربوط به یک حوزه مشخص نیست و می‌تواند در موقعیت‌های گوناگون زندگی به کار رود.

مقیاس سود و زیان. این مقیاس در سال 1401 توسط دلفان بیرانوند و رشید و براساس طیف لیکرت 7 درجه‌ای (هرگز = 1، خیلی کم = 2، کم = 3، متوسط = 4، زیاد = 5، خیلی زیاد = 6، و همیشه = 7) ساخته شد که شامل دو زیرمقیاس سود روان‌شناختی (18 گویه: 1، 2، 3، 4، 5، 6، 7، 8، 9، 10، 11، 12، 13، 14، 15، 16، 17، 18) و سود موقعیتی (15 گویه: 19، 20، 21، 22، 23، 24، 25، 26، 27، 28، 29، 30، 31، 32، 33) است. پایایی و روایی این مقیاس مطلوب گزارش

جدول 1- میانگین، انحراف معیار و همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	1	2	3	4	5	6
1. درونی‌سازی	28/33	5/49	-					
2. نمادسازی	22/81	6/17	0/41**	-				
3. سود روان‌شناختی	98/64	16/62	0/48**	0/44**	-			
4. سود موقعیتی	83/48	14/87	0/42**	0/49**	0/55**	-		
5. رفتار ایجابی	105/86	17/18	0/47**	0/46**	0/51**	0/54**	-	
6. رفتار سلبی	15/51	7/76	-0/36**	-0/30**	-0/32**	-0/29**	-0/45**	-

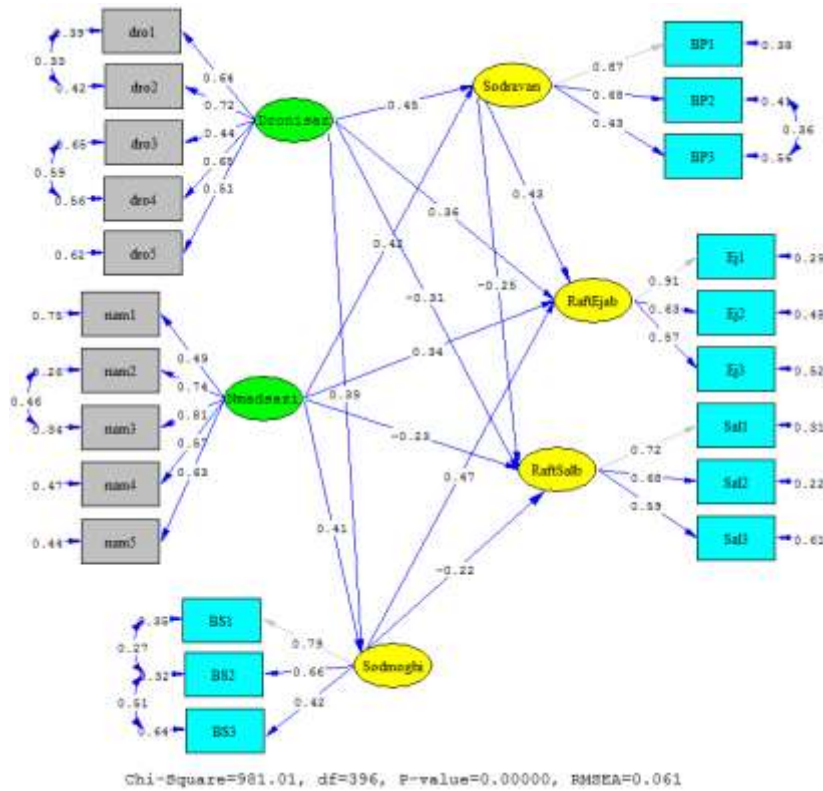
**P < 0/01 ، *P < 0/05

(P < 0/01) رابطه منفی و معنادار دارد. نمادسازی با سود روان‌شناختی (P < 0/01 و r = 0/44) سود موقعیتی (P < 0/01 و r = 0/49) و رفتار ایجابی (P < 0/01 و r = 0/46) رابطه مثبت و معنادار و با رفتار سلبی (P < 0/01 و r = -0/30) رابطه منفی

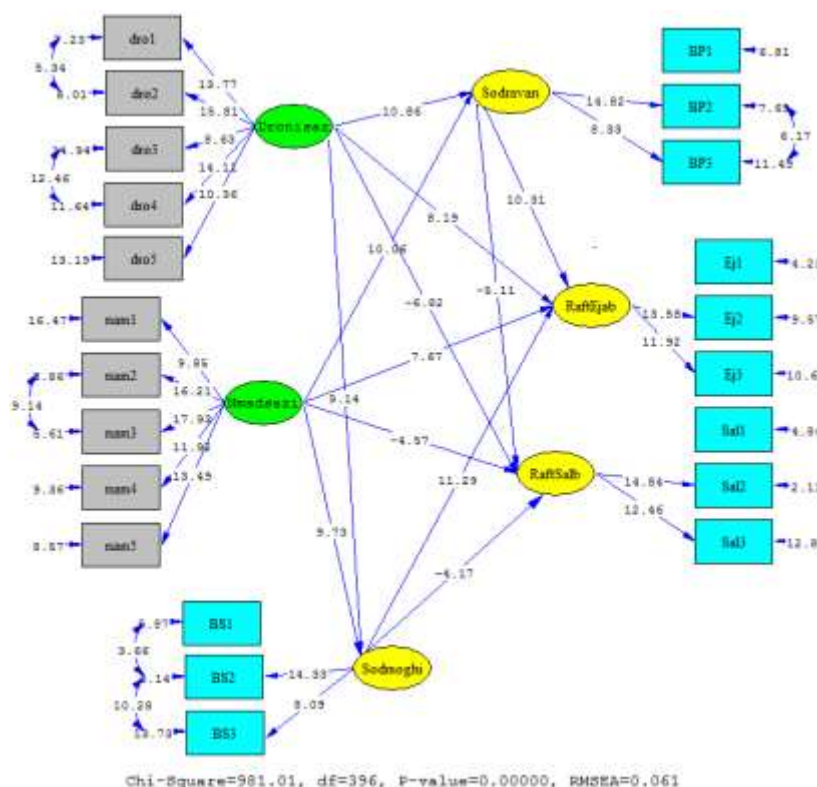
مندرجات جدول (1) نشان می‌دهد که درونی‌سازی با سود روان‌شناختی (P < 0/01 و r = 0/48)، سود موقعیتی (P < 0/01 و r = 0/42) و رفتار ایجابی (P < 0/01 و r = 0/48) و رفتار سلبی (P < 0/01 و r = -0/36) رابطه مثبت و معنادار و با رفتار سلبی (P < 0/01 و r = -0/36)

دارد. برای آزمون روابط بین متغیرهای پژوهش برازش مدل بررسی گردید؛ بر همین اساس، برای ارزیابی الگوی مفهومی پیشنهادی، داده‌ها وارد مدل معادلات ساختاری شد. در گام نخست، برای بررسی روابط متغیرهای مکنون از برازش کلی مدل استفاده شد و در ادامه ضرایب مربوط به روابط ساختاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

و معنادار دارد. سود روان‌شناختی با رفتار ایجابی ($r = 0/51$ و $P < 0/01$) رابطه مثبت و معنادار و با رفتار سلبی ($r = -0/32$ و $P < 0/01$) رابطه منفی و معنادار دارد. سود موقعیتی با رفتار ایجابی ($r = 0/54$ و $P < 0/01$) رابطه مثبت و معنادار و با رفتار سلبی ($r = -0/29$ و $P < 0/01$) رابطه منفی و معنادار

شکل 1- ضرایب استاندارد روابط بین ابعاد هویت اخلاقی و ابعاد رفتار اخلاقی با میانجی‌گری ابعاد سود

شکل 2- مقادیر t معادل ضرایب استاندارد روابط بین ابعاد هویت اخلاقی و ابعاد رفتار اخلاقی با میانجی‌گری ابعاد سود

که نشان‌دهنده مطلوب بودن مدل می‌باشد. در ارتباط با شاخص RMSEA مقادیر نزدیک به 0/05 یا کمتر نشان‌دهنده برازش خوب الگو و مقدار 0/08 یا کمتر بیانگر خطای منطقی تقریب است؛ مقدار بالاتر از 0/10 نشان از الزام رد کردن الگو می‌باشد (هومن، 1386). شاخص‌های برازش ارائه شده در جدول 2 (نشان از برازش مناسب مدل دارد.

برای تعیین برازش کلی مدل، شاخص‌های برازش مورد نظر قرار گرفت که این شاخص‌ها در جدول (2) ارائه شده است. برای شاخص برازندگی X^2/df مقادیر کوچک‌تر از 3 مناسب و هر اندازه به صفر نزدیک‌تر باشد، حاکی از برازش مطلوب مدل می‌باشد. برای شاخص GFI, IFI, CFI, و TLI مقدار نزدیک به 0/90 و بالاتر به عنوان برازش نیکو، قابل قبول تلقی می‌شود

جدول 2- شاخص‌های برازندگی برای الگوی تدوین شده

X^2	df	X^2/df	GFI	IFI	CFI	RMSEA	شاخص‌های برازندگی الگو
981/01	396	2/47	0/91	0/93	0/94	0/061	پس از اصلاح

در ادامه همه اثرات مربوط به تمامی مسیرهای گوناگون در مدل معادله ساختاری بررسی شد که نتایج آن در جدول (3) ارائه شده است.

جدول 3- ضرایب مستقیم مدل تبیین ابعاد رفتار اخلاقی براساس ابعاد هویت اخلاقی با میانجی‌گری ابعاد سود

آماره t	ضریب رگرسیونی	مسیر مستقیم
10/86	0/45**	اثر درونی‌سازی بر سود روان‌شناختی
9/14	0/39**	اثر درونی‌سازی بر سود موقعیتی
8/19	0/36**	اثر درونی‌سازی بر رفتار ایجابی
-6/82	-0/31**	اثر درونی‌سازی بر رفتار سلبی
10/06	0/42**	اثر نمادسازی بر سود روان‌شناختی
9/73	0/41**	اثر نمادسازی بر سود موقعیتی
7/67	0/34**	اثر نمادسازی بر رفتار ایجابی
-4/57	-0/23**	اثر نمادسازی بر رفتار سلبی

10/31	0/43**	اثر سود روان‌شناختی بر رفتار ایجابی
-5/11	-0/25**	اثر سود روان‌شناختی بر رفتار سلبی
11/29	0/47**	اثر سود موقعیتی بر رفتار ایجابی
-4/17	-0/22**	اثر سود موقعیتی بر رفتار سلبی

0/05*P < 0/01 ، **P <

تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از روابط مستقیم متغیرها در مدل معادلات ساختاری در جدول (3) نشان می‌دهد که اثر درونی‌سازی بر سود روان‌شناختی ($\beta = 0/45, P < 0/01$)، سود موقعیتی ($\beta = 0/39, P < 0/01$)، رفتار ایجابی ($\beta = 0/36, P < 0/01$)، و رفتار سلبی ($\beta = -0/31, P < 0/01$) معنادار است. اثر نمادسازی نیز بر سود روان‌شناختی ($\beta = 0/42, P < 0/01$)، سود موقعیتی ($\beta = 0/41, P < 0/01$)، رفتار ایجابی ($\beta = 0/34, P < 0/01$)، و رفتار سلبی ($\beta = -0/23, P < 0/01$) معنادار است. همچنین نتایج بخش ساختاری نشان داد که اثر سود روان‌شناختی بر رفتار ایجابی ($\beta = 0/43, P < 0/01$) و رفتار سلبی ($\beta = -0/25, P < 0/01$) معنادار است. اثر سود موقعیتی بر رفتار ایجابی ($\beta = 0/47, P < 0/01$) (=) و رفتار سلبی ($\beta = -0/22, P < 0/01$) نیز معنادار است. همچنین برای بررسی نقش میانجی سود روان‌شناختی و موقعیتی در ارتباط بین ابعاد هویت اخلاقی با ابعاد رفتار اخلاقی از آزمون سوبل استفاده شد که نتایج آن در جدول (4) گزارش شده است.

جدول 4- نقش واسطه‌ای سود روانی و موقعیتی در ارتباط بین ابعاد هویت اخلاقی با ابعاد رفتار اخلاقی از طریق آزمون سوبل

P	Sobel's test (z)	متغیرهای میانجی	متغیرهای ملاک	متغیرهای پیش‌بین
0/001	12/81	سود روان‌شناختی	رفتار ایجابی	درونی‌سازی
0/001	11/79	سود موقعیتی	رفتار ایجابی	درونی‌سازی
0/001	-11/58	سود روان‌شناختی	رفتار سلبی	درونی‌سازی
0/001	-6/29	سود موقعیتی	رفتار سلبی	درونی‌سازی
0/001	12/72	سود روان‌شناختی	رفتار ایجابی	نمادسازی
0/001	12/56	سود موقعیتی	رفتار ایجابی	نمادسازی
0/001	-11/52	سود روان‌شناختی	رفتار سلبی	نمادسازی
0/001	-6/44	سود موقعیتی	رفتار سلبی	نمادسازی

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی و تبیین رابطه بین رفتار اخلاقی و هویت اخلاقی دانش‌آموزان دبیرستانی دوره متوسطه دوم با توجه به نقش میانجی سود روان‌شناختی و سود موقعیتی انجام شد. نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که بین رفتار اخلاقی با هویت اخلاقی و سود روان‌شناختی و سود موقعیتی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. برخی از نتایج پژوهش‌های پیشین با یافته‌های پژوهش حاضر مبنی بر این که بین هویت اخلاقی با رفتار اخلاقی همبستگی وجود دارد، همسو است. برای نمونه، هرتز و کرتناوئر (Hertz & Krettenauer, 2016)، جاکار و حق‌نگهدار (Jokar & Krettenauer, 2020)، و ریغندار (Hagh-Neghdar, 2016) و رینولدز و سرنیک (Reynolds & Ceranic, 2007) نشان دادند که بین هویت اخلاقی با رفتار اخلاقی همبستگی معناداری وجود دارد. در این راستا، می‌توان بیان کرد که هویت اخلاقی به عنوان منبع انگیزش (Jia & Krettenauer, 2017)، قضاوت اخلاقی

نتایج آزمون سوبل نشان می‌دهد که متغیر سود روان‌شناختی ($Z = 12/81, P < 0/01$) و سود موقعیتی ($Z = 11/79, P < 0/01$) در ارتباط بین درونی‌سازی و رفتار ایجابی نقش میانجی معناداری دارند. سود روان‌شناختی ($Z = -11/58, P < 0/01$) و سود موقعیتی ($Z = -6/29, P < 0/01$) در ارتباط بین درونی‌سازی و رفتار سلبی نقش میانجی معناداری دارند. نتایج جدول (4) نشان می‌دهد که متغیر سود روان‌شناختی ($Z = 12/72, P < 0/01$) و سود موقعیتی ($Z = 12/56, P < 0/01$) در ارتباط بین نمادسازی و رفتار ایجابی نقش میانجی معناداری دارند. سود روان‌شناختی ($Z = -11/52, P < 0/01$) و سود موقعیتی ($Z = -6/44, P < 0/01$) در ارتباط بین نمادسازی و رفتار سلبی نقش میانجی معناداری دارند. برپایه نتایج آزمون سوبل، متغیرهای سود روان‌شناختی و موقعیتی نقش میانجی معناداری در رابطه بین درونی‌سازی و نمادسازی با رفتار ایجابی و سلبی دارند.

محدودیت‌های این پژوهش می‌تواند به محدود بودن نمونه به جامعه دانش‌آموزان و استفاده صرف از ابزار خودگزارشی اشاره کرد. این محدودیت‌ها تعمیم نتایج را به سایر گروه‌های سنی در بافت‌های گوناگون تحصیلی با محدودیت مواجه می‌سازد. از این رو لازم است تا پژوهشگران در تعمیم نتایج این پژوهش احتیاط کنند.

پیشنهاد‌های کاربردی پژوهش

- تأکید نظام آموزش و پرورش بر آموزش رفتارهای اخلاقی در مدارس از سوی آموزگاران؛ شناسایی معضلات اخلاقی به عنوان یکی از هدف‌های مهم این سازمان؛ آگاهی دادن به دانش‌آموزان در این مورد که انجام دادن رفتارهای اخلاقی در یک موقعیت می‌تواند در کوتاه‌مدت یا بلندمدت سودآور باشد و یا سودی برای خود فرد به دنبال نداشته باشد؛ به دانش‌آموزان آموزش داده شود که اگر انجام رفتارهای اخلاقی برای‌شان سودمند نباشند، همچنان رفتارهای اخلاقی را از خودشان نشان دهند.

- نظام آموزش و پرورش می‌تواند برپایه یافته‌های این پژوهش مبنی بر این‌که عامل سود (روان‌شناختی و موقعیتی) نقش مهمی در تسهیل شکل‌گیری رفتارهای اخلاقی دارد، در نظام آموزشی مدارس موقعیت‌هایی را به صورت فرضی یا واقعی طراحی کند که امکان انجام رفتارهای اخلاقی هم می‌تواند سودمند باشد و یا سودی به دنبال نداشته باشد و سپس نحوه واکنش درست دانش‌آموزان را در این موقعیت‌ها بررسی کنند و نیز مقاومت آنان به انجام رفتارهای اخلاقی که در یک موقعیت برای‌شان سودی ندارد، تقویت شوند.

نتیجه‌گیری

برپایه یافته‌های این پژوهش می‌توان بیان کرد که هویت اخلاقی به تنهایی نمی‌تواند تضمین‌کننده این باشد که افراد برای رویارویی با موقعیت‌های زندگی اخلاق‌مدارانه رفتار کنند. زیرا یافته‌های پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند که انجام رفتارهای غیراخلاقی از سوی افراد با هویت اخلاقی در حال گسترش است. در سوی دیگر، نتایج پژوهش حاضر، عامل سود (روان‌شناختی و موقعیتی) را مورد توجه قرار داده که می‌تواند انجام دادن و یا انجام ندادن رفتارهای اخلاقی از سوی افراد در یک موقعیت را تسهیل و یا بازداري کند.

ملاحظات اخلاقی

در این پژوهش رضایت آگاهانه، مشارکت داوطلبانه، حق کناره‌گیری از پژوهش، رازداری و رعایت حریم خصوصی مورد توجه قرار گرفت.

را با رفتارهای اخلاقی پیوند می‌دهد (Hardy et al, 2014) و امکان درونی شدن ارزش‌های اخلاقی را فراهم می‌کند (Krettenauer et al, 2016) و باعث می‌شود تا افراد سطح بالاتری از عملکردهای اخلاقی را از خود نشان دهند (Pohling et al, 2018).

همچنین نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که اثرات هویت اخلاقی و سود (روان‌شناختی و موقعیتی) بر رفتار اخلاقی معنادار هستند. متغیرهای سود روان‌شناختی و موقعیتی نقش میانجی معناداری در رابطه بین رفتار اخلاقی و هویت اخلاقی دارند. در این راستا، پژوهشی همسو با یافته‌های این پژوهش دیده نشد. به منظور تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که دو نوع سود روان‌شناختی و موقعیتی نقش نیرومندی در شکل‌گیری رفتارهای اخلاقی از سوی افراد دارند. زیرا عامل سود روان‌شناختی به عنوان پیامد انجام رفتارهای اخلاقی برای افراد لذت و احساس خرسندی درونی، احساس خوشحالی و رضایت درونی ایجاد می‌کند. همین احساس لذت درونی موجب شکل‌گیری رفتارهای اخلاقی در موقعیت‌های مشابه آتی می‌شود. در سوی دیگر، سود موقعیتی قرار دارد که به دلیل این‌که از نظر مادی و اجتماعی برای افراد جایگاه، اعتبار، قدرت، و شهرت ایجاد می‌کند، بیش از سود روان‌شناختی در شکل‌گیری رفتارهای اخلاقی نقش دارد. بنابراین اگر انجام رفتارهای اخلاقی با بیش‌ترین سود موقعیتی همراه باشد، بروز رفتارهای اخلاقی در موقعیت‌های مشابه آتی تسهیل می‌یابد. برپایه این نتایج می‌توان گفت با توجه به نقشی که سودهای روان‌شناختی و موقعیتی در موقعیت‌های گوناگون دارند، پس هویت اخلاقی به تنهایی نمی‌تواند پیش‌بینی‌کننده نیرومندی برای رفتارهای اخلاقی باشد. زیرا پژوهش‌ها نشان داده‌اند که رفتارهای غیراخلاقی می‌توانند از سوی کسانی که دارای هویت اخلاقی هستند، روی دهد (Gino, 2015). بنابراین می‌توان گفت که دو نوع سود روان‌شناختی و سود موقعیتی احتمالاً بتواند انجام رفتارهای اخلاقی از سوی افراد را تبیین کند. زیرا ارزیابی میزان سودی که انجام رفتارهای اخلاقی برای افراد در موقعیت‌های گوناگون زندگی به همراه دارد به احتمال بیش‌تری بتواند افراد را به انجام رفتارهای درست ترغیب کند. برپایه تحلیل سود/ زیان که نقش مهمی در زمینه قضاوت اخلاقی دارد (Lowry & Peterson, 2012) می‌توان مازاد کل مزایا را نسبت به هزینه‌ها تخمین زد و بدین ترتیب گزینه‌های موجود را پیش از تصمیم‌گیری، درجه‌بندی کرد؛ سپس اقدام به انجام رفتار موردنظر کرد. از این رو پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های آتی نقش زیان (روان‌شناختی و موقعیتی) را مورد بررسی قرار دهند مبنی بر این‌که تا چه اندازه زیان‌هایی که انجام یک رفتار اخلاقی برای افراد به همراه دارد، آن‌ها را از انجام رفتارهای اخلاقی باز می‌دارد. از

نویسنده نخست در گردآوری داده‌ها و نگارش مقاله و نویسنده دوم در گردآوری داده‌ها و ویرایش مقاله نقش داشته‌اند.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته و هزینه‌های آن توسط نویسندگان مقاله تأمین شده است.

تعارض منافع

این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافی برای نویسندگان ندارد.

مشارکت نویسندگان

References

- 1- Aquino, K., & Reed, A. (2002). The self-importance of moral identity. *Personality and Social Psychology*, 83, 1423-1440.
- 2- Ashuri, J. (2015). The Relationship between ethical reasoning, ethical behavior and nurses' health with their ethical metacognition. *Medical Ethics*, 9(34): 1-22. [In Persian]
- 3- Azimpour, A., & Nisi, A., Shahni Yilagh M, Arshadi N, Bashlideh K. (2014). Validation of the "Importance for Moral Identity" scale of personality and individual differences, 2: 19-38. [In Persian]
- 4- Bazerman, M. H., & Gino, F. (2012). Behavioral ethics: toward a deeper understanding of moral judgment and dishonesty. *Annual Review of Law and Social Science*, 8: 85-104.
- 5- Bennis, W.M., Medin, D.L., & Bartels, D.M. (2010). The costs and benefits of calculation and moral rules. *Perspect Psychol Sci*; 5(2):187-202.
- 6- Cheng, C. (2014). The predictive effects of self-esteem, moral self and moral reasoning on delinquent behaviors of Hong Kong young people. *International Journal of Criminology and Sociology*, 3, 133-145.
- 7- Colby, A., & Damon, W. (1992). *Some do care: Contemporary lives of moral commitment*. New York: Free Press.
- 8- Delfan Beiranvand, A., Rashid, Kh. Yaghoubi, A.B., & Kordnoghi, R. (2022). Facilitating and Preventing Factors in Moral and Immoral Behaviors Based on the Implicit Theories of the Iranian People: The Role of Benefit and Costs. *Journal of Fundamentals of Mental Health*.
- 9- Delfan Biranvand, A., & Rashid, Kh. (2022). Constructing, validating, and standardizing the Moral Behavior Scale among adolescents. *Sociology of Education*, In Press. [In Persian]
- 10- Delfan Biranvand, A., & Rashid, Kh. (2022). Constructing, validating, and standardizing the Benefit and Cost Scale among adolescents. *Educational Measurement*, In Press. [In Persian]
- 11- Eysenck, M. W. (2004). *Psychology: An International perspective*. Canada: Psychology press.
- 12- George, B. (2007). *True north: Discover your authentic leadership*. San Francisco, CA: Jossey Bass.
- 13- Ghiasizadeh M. (2012). The relationship between mental health and academic performance with the Growth of moral judgment of female students. *Journal of Women and Culture*; 3 (10), 122-111. (In Persian).
- 14- Gino F. (2015). Understanding ordinary unethical behavior: why people who value morality act immorally. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 3:107-111.
- 15- Hardy, S. A., Bean, D. S., & Olsen, J. A. (2014). Moral identity and adolescent prosocial and antisocial behaviors: Interactions with moral disengagement and self-regulation. *Journal of Youth and Adolescence*. Advance online publication. Doi: 10.1007/s10964-014-0172-1
- 16- Hardy, S. A., Walker, L. J., Olsen, J. A., Woodbury, R. D., & Hickman, J. R. (2014). Moral identity as moral ideal self: Links to adolescent outcomes. *Developmental Psychology*, 50 (1), 45-57.
- 17- Hardy, S.A., Bean, D.S., & Olsen, J.A. (2015). Moral identity and adolescent prosocial and antisocial behaviors: Interactions with moral disengagement and self-regulation. *Journal of Youth and Adolescence*; 44(8): 1542-1554.
- 18- Hardy, S.A., Francis, S.W., Zamboanga, B.L, Kim, S.Y., Anderson, S.G., Forthun, L.F. (2013). The roles of

- identity formation and moral identity in college student mental health, health-risk behaviors, and psychological well-being. *Journal of Clinical Psychology*; 69(4): 364-382.
- 19- Hertz, S. G. S. G., & Krettenauer, T. (2016). Does moral identity effectively predict moral behavior? A meta-analysis. *General Review of Psychology*, 20 (2), 129-140
- 20- Hertz, S.G., & Krettenauer, T. (2016). Does moral identity effectively predict moral behavior? A meta-analysis. *Review of General Psychology*; 20(2): 129-140.
- 21- Hosseinian, S. (2006). Ethics in counseling and psychology. Tehran: Kamal Tarbiat Publications. [In Persian]
- 22- Jia, F., & Krettenauer, T. (2017). Recognizing Moral Identity as a Cultural Construct. *Frontiers. Psychology*, 8, 412. Available at: <http://www.frontiersin.org>.. Accessed, February 8, 2018.
- 23- Jokar, B., & Hagh-Neghdar, M. (2016). The relationship between moral identity and academic dishonesty: A study of the moderating role of gender. *Education and Learning Studies*, 8(2): 143-162. [In Persian]
- 24- Kingsford, J.M., Hawes, D.J., & De Rosnay, M. (2018). The moral self and moral identity: Developmental questions and conceptual challenges. *British Journal of Developmental Psychology*; 36(4): 652-666.
- 25- Krettenauer, T. (2020). Moral identity as a goal of moral action: A Self-Determination Theory perspective. *Journal of Moral Education*, <https://doi.org/10.1080/03057240.2019.1698414>.
- 26- Krettenauer, T., Murua, L. A., & Jia, F. (2016). Age-related differences in moral identity across adulthood. *Developmental Psychology*, 52, 972-984.
- 27- Krettenauer, T., Murua, L. A., & Jia, F. (2016). Age-related differences in moral identity across adulthood. *Developmental Psychology*, 52, 972-984.
- 28- Lane, T. (2019). Commentary on Ethics and Morality (Ropiak, D. J). Edited by Thomas Lane.
- 29- Lapsley D. (2015). Moral identity and developmental theory. *Human Development*; 58(3): 164-171.
- 30- Lari-Dasht-Bayaz, M., Khadem, H., Abdi, A., & Marvian Hosseini, Z. (2014). Investigating the ethical behavior of large taxpayers from a postmodern ethical perspective. *Taxation*, 24(72). [In Persian]
- 31- Lowry, R., & Peterson, M. (2012). Cost-benefit analysis and non-utilitarian ethics. *Poli Philoso Eco*; 11(3):258-79.
- 32- McMahon, J.M., & Good, D.J. (2015). The moral metacognition Scale: Development and validation. *Ethics & Behavior*; 26 (5):357-394.
- 33- Mohagheghi, M., Farhadi, M., Rashid, KH. & Delfan Beiranvand, A. (2021) Predicting moral behavior based on moral intelligence and personality traits: The mediating role of the structure self-transcendence. *Journal of Fundamentals of Mental Health*; 23(4): 273-284.
- 34- Myyry, L., & Helkama, K. (2002). The Role of Value Priorities and Professional Ethics Training in Moral Sensitivity, *Journal of Moral Education*, 31, 35-50.
- 35- Nourbakhsh, M., & Alizadeh, M. (2004). Survey of job satisfaction of physical education teachers in Ahvaz. *Movement*, 22, 171-189. [In Persian]
- 36- Piran, M., & Nastizaie, N. (2015). The relationship between intellectual capital and social responsibility with the ethical behavior of faculty members. *Iranian Journal of Education in Medical Sciences*, 16(50): 454-464. [In Persian]
- 37- Pohling R, Diessner R, Strobel A. (2018). The role of gratitude and moral elevation in moral identity development. *International Journal of Behavioral Development*; 42(4): 405-415.
- 38- Reynolds, S. J. Ceranic, T. L. (2007). The Effects of Moral Judgment and Moral Identity on Moral Behavior: An Empirical Examination of the Moral Individual. *Journal of Applied Psychology*, Vol. 92,

No. 6, 1610–1624. DOI: 10.1037/0021-9010.92.6.1610

39- Reynolds, S.J. & Ceranic, T.L. (2007). The Effects of Moral Judgment and Moral Identity on Moral Behavior: An Empirical Examination of the Moral Individual, *Journal of Applied Psychology*, Vol. 92, 1610–1624

40- Robbins, S. A., & Judge, T. A. (2012). “Organizational behavior”. Prentice Hall. P: 29

41- Shabani, Z. (2012). Meta-analysis of moral change in research conducted during 1986 - 2009. *Research and writing of academic books*, 27, 42 – 81. [In Persian]

42- Treviño, L.K., & Youngblood, S .A. (1990). Bad apples in bad barrels: A causal analysis of ethical decision making behavior. *Journal of Applied Psychology*, 75(4): 447-476.

43- Weber, J., & Gillespie, J. (1998). Differences in ethical beliefs, intentions, and behaviors. *Business and Society*, 37(4): 447-467.

44- Yaghoubi, A., & Abdollahi-Moghadam, M. (2016). Investigating the relationship between moral reasoning and moral behavior mediated by social cognition theory in adolescents. *School Psychology*, 5(2): 182-167. [In Persian]